

GHAZNI – ISLAMISKOSIOS CIVILIZACIJOS CENTRAS

Ghaznos Mahmudas i valdzia atejo 998m, po savo tevo Sebuktigin mirties. Diplomatinio keliu jis susitare su Qarakhanids (Ilek Chanatu), kad Oxus upe bus riba tarp dviejų teritorijų. Savo kalifo paskatintas, 1001m. jis nusprendė kasmet užpulti Indiją, kad ugnimi ir kalaviju jiems nestu Alacho Zodi. Jis įvykdė 17 kampanijų prieš Indiją 1001-1026m. Iš pavergtų teritorijų duoklės ir plesikavimu jis neatpaiztamai pakeitė Ghazna į vieną svarbiausių Centrinės Azijos miestų. Mahmudas remė mokslininkus, steigė aukštąsias mokyklas, sodino sodus, statė mečetes, rūmus ir karavansarius (vilkstinių užvaziuojamieji namai).

Grįžęs iš žygių po Indiją, Mahmudas, o vėliau ir jo sūnus Mas'ud, kovojo su Oghuz Turku (Tiurku??) gentimis, kurios gvyesėsi imperijos teritorijoje. Masudas taip pat susilaukė pasipriesinimo iš Indijos, o iš vakarų veržėsi Seljuq gentys. Po skaudžių Masudo pralaimėjimų, sostinė buvo perkelta į Lahorą. Ghaznavidų imperija su sostine Lahoru gyvavo iki 1186m. Tais metais jie buvo galutinai sutriuškinti Guridų, vadovaujamu Muhammad Bin Sam, kurie užgrobė Lahorą ir iš ten tęsė savo karinius žygius į šiaurinę Indiją.

Ghazni užėmė centrinę politinę ir kultūrinę rolę islamiškoje civilizacijoje. Iki tol nežinomas ir nesvarbus, miestas tapo vienu nuostabiausių islamiškojo pasaulio sostinių. Gaznavidai atnešė Centrinės Azijos architektūrinį stilių į rytinę imperijos dalį. Bukharoje, Mervas ir kitos teritorijos kairiajame upės Oxus krante, nuo Charjuy iki Sarakhs, dar buvo gali rasti anoniminių kapų iš plytų su datomis iš Ghaznavidų eros. Puikios mečetes ir istaigingi rūmai, apsupti puikiai išpuoseletu sodu, buvo puosti auksu ir brangakmeniais iš Indijos. Rūmuose garsiausi to meto poetai, menininkai, architektai, filosofai (Ibn Sina gimė Balkh 1080m.), muzikantai, istorikai ir dailės – visi jie buvo rūmu globojami.

1030m. Mahmud Ghazni miršta, ir imperija ima byreti. Ghazni dar niekad nebuvo toks tuscias ir nuniokotas, po daugybės antpuolių – teisliko 2 minaretai ir didžiojo užkariautojo Sultono Mahmudo kapas. Iš tų nuolauzų italų archeologai, vadovaujami Umberto Scerrato, išgelbėjo daugybę irodymų, sia sostinė kažkada buvus prabangų ir garsų miestą visame pasaulyje.